

Julkiset oikeusavustajat ry

Pedersöre 10.4.2011

Julkinen oikeusavustaja, asianajaja Martin Melin
Kokkolan oikeusaputoimisto, Pietarsaaren toimipaikka
Ebba Brahe, Kanavapuistikko 1 (Pl 114)
68601 Pietarsaari

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
oikeusministerio@om.fi

Lausuntopyyntö 9.2.2011

Yhdistyksen lausunto työryhmän mietinnöstä “Oikeudenkäynti hallintoasioissa” (4/2011)Yleisesti

Yhdistys katsoo että mietinnössä esitetyt tavoitteet ovat pääosin kannatettavia. Sekä osapuolten että avustajien ja asiamiesten kannalta on tärkeä että hallinto-oikeuksien väliset eroavaisuudet menettelyjen osalta vähenevät ja että laista selvemmin käy ilmi miten hallintoasioiden oikeudenkäynnit järjestetään. Lakiehdotuksen rakenne on selkeä ja pykälät muotoiltu siten että myös maallikot pystyvät ymmärtämään niitä.

Oikaisuvaatimusmenettelystä

Lähtökohtaisesti oikaisuvaatimusten yleistyminen edesauttaa muutoksenhakua hallintoasioissa ja voidaan päästää nopeammin ja edullisemmin ratkaisuun muutoksenhakuasioissa. On kuitenkin olemassa riski siitä että oikaisuvaatimusmenettelyn pakollisuus voi johtaa myös päinvastaiseen lopputulokseen. Eli niissä tapauksissa joissa ei ole kysymys selvitysten ja tosiseikaston harkitsemisesta päätöksenteossa, vaan pääosin lain tulkinnasta, oikaisuvaatimus ei johtane muutokseen vaan muutoksenhakija joutuu esittämään samat vaatimukset ja argumentit toistamiseen valituksessaan hallintotuomioistuimelle.

Lausunnonantaja katsoo siksi että ehdotettuun lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa on myös otettava säännöksiä jotka mahdollistavat valituksen tekeminen suoraan tuomioistuimelle vaikka muutoksenhaku pitäisi alkaa oikaisuvaatimuksella. Tämä pitäisi siis olla mahdollista niissä tapauksissa joissa on ainoastaan kysymys lain soveltamisesta ja hallintopäätöksen perusteena olevasta selvityksestä ei ole enää muutoksenhakuvaiheessa asiaan vaikuttavia erimielisyyksiä osapuolten välillä. Näissä tapauksissa voidaan olettaa että hallintopäätöstä tehnyt viranomainen ei oikaisuvaatimuksen johdosta oikaise päätöksensä. Tällöin oikaisuvaatimuksen esittäminen tulisi ainoastaan pitkittämään asianosaisen muutoksenhakua jolloin kulut myös nousevat. Säännöt oikaisuvaatimusten ensisijaisuudesta käyvät ilmi aineellisoikeudellisesta lainsäädännöstä mutta tämä valituskelpoisuussääntö tulisi selkeyden vuoksi sijoittaa lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa samalla periaatteella kuin viranomaisten yleinen valitusoikeus esitetään säädettäväksi tähän lakiin.

Lakiehdotuksen yksityiskohdista

Yhdistys haluaa vielä kiinnittää ministeriön huomiota muutamiin lakiehdotuksen pykäliin.

41 § Asiamies ja avustaja. Ehdotuksessa lukee että “Asiamiehen ja avustajan on oltava asianajaja tai muu rehellinen ...” Selvytyden vuoksi ehdotamme että kohta muotoillaan seuraavasti; “... on oltava asianajaja tai julkinen oikeusavustaja tai ...” Julkinen oikeusavustajahan on aina asianajajaliiton valvonnan alaisena vaikka ei ole liiton jäsen. Lakiehdotuksen seuraavassa pykälässä mainitaan myös asianajaja ja julkinen oikeusavustaja erikseen jolloin julkisen oikeusavustajan mainitseminen tässäkin pykälässä olisi johdonmukaista.

63 § Asioiden käsittelyjärjestys. Ehdotuksessa todetaan että “Hallintotuomioistuimen on asianosaisen pyynnöstä ilmoitettava hänelle arvio käsittelyajasta.” Ehdotamme että tämä momentti muutetaan siten että “Hallintotuomioistuimen on ilmoitettava...” Näin ollen vähenee osapuolten hallintotuomioistuimille kohdistuvia kyselyjä ja samalla tämä velvoite vaikuttaisi tuomioistuimen prosessisuunnittelun tarpeeseen ja sen kautta myös käsittelyn tehokkuuteen.

78 § Todistajan kustannusten korvaaminen. Ottaen huomioon lakiehdotuksen informatiivisia tavoitteita katsomme että tähän pykälään tulisi lisätä viittaus oikeusapulainsäädäntöön jonka mukaan oikeusapua saaneen osapuolen nimeämällä todistajalla on oikeus saada korvausta valtion varoista.

§ 100 Korvausvaatimus. Ehdotamme selkeyden takia että kuulemisvelvoite pitää ulottua myös kaikkiin oikeudenkäyntikuluja koskeviin vaatimuksiin. Näin ollen jos osapuolelta tulee käsittelyn loppuvaiheessa oikeudenkäyntikulujen korvausvaatimus erillään muista lausumista niin tämä pitää antaa tiedoksi vastapuolelle ja pyytää häneltä lausuma. Näin tapahtuisi varmasti käytännössäkin mutta pykälä olisi selkeämpi mikäli tällä lisäyksellä.

§ 106 Korjaamis- ja täydentämis päätös. Ottaen huomioon että sähköiset asianhallinta- ja päätöksentekojärjestelmät kehittyvät ja että tehdään jo nyt päätöksiä sähköisesti olisi syytä täydentää tätä pykälä omilla menettelysäännöksillä miten korjataan sähköistä päätöstä.

§ 109 Viranomaisen valitus oikeus hallintotuomioistuimen päätöksestä. Oikeusaputoimistoilla ei ole oikeusapulain nojalla oikeutta valittaa hallinto-oikeuksien oikeusapua koskevista päätöksistä. Kun oikeusapulaissa ei kuitenkaan ole nimenomaista kieltoa tämän lakiehdotuksen tuoma valittamismahdollisuus on tervetullut muutos. Toimistoilla olisi näin mahdollisuus valittaa jos tämä olisi tarpeen soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden turvaamiseksi.

Lopuksi

Muilta osin meillä ei ole lausuttava mietinnöstä.

Laati

Martin Melin
Julkinen oikeusavustaja, asianajaja
Pedersöre
Yhdistyksen puolesta
Puh 010 366 1260
Faksi 010 366 1269
martin.melin@oikeus.fi